

istoria muzeografiei

Cu privire la începutul organizării evidenței colecțiilor Muzeului satului și de artă populară

GH. NISTOROAIA, A. ILIESCU

Este cunoscut faptul că orice colecție, fie de stat (muzeală) fie chiar particulară, pentru a putea fi într-adevăr și întru totul folositoare generațiilor viitoare, necesită o documentare cât mai amănunțit posibilă, și bineînțeles, o judicioasă organizare. Aceasta implică și o strictă și științifică evidență a obiectelor, în timp, achiziționate. Referitor la acest aspect, lăsând la o parte lucrările pur contabile, deloc de neglijat, numeroși cercetători în domeniul etnografiei și artei populare¹ au propus o serie de metode și mijloace, reale și utile, izvorite din experiența muncii lor de zi cu zi în colecții.

Pentru a sistematiza, a cataloga diverse obiecte de etnografie și artă populară este necesară respectarea anumitor criterii, mai întâi generale, cum sînt cele etnice, istorico-geografice, funcționale și apoi

tipologizarea respectivă, raportată la particularitățile specifice ale obiectelor și chiar a fenomenelor de cultură date.

Muzeul satului și de artă populară, încă din primii ani ai existenței sale ca instituție de sine-stătătoare, a avut, ca fundament organizatoric, principiile mai sus-menționate.

Începînd cu înființarea Secției de porturi naționale în cadrul Muzeului de antichități (1875) și continuînd apoi cu obiectele care au figurat în expoziția de la Paris (1906), s-a văzut un lucru pozitiv impus de realitate — atestarea documentară, științifică și contabilă a fiecărui obiect de etnografie și artă populară. Etichetele aplicate pe obiecte în acea perioadă, menționau pe lângă proprietar-vinzător-donator, anumite date tehnico-contabile și unele informații documentar-științifice deosebit de valoroase, puncte de plecare, incontestabile, pentru

Data	Nr. curent al inventarului	Secția	Descrierea obiectelor	Cumpărat sau dăruit	Proveniența	Valoarea
1906	1822	C	Un ulcior de pămînt (Ion Aninoiu—Ceaure)	Cumpărat	Mehedinți Glogova	lei 4
	1872	L	Un buciurn din coajă de cires	Dăruit Al. Tzigara	Jud. Buzeu	
1908	5232	T	O scoarță veche de lînă 2,70×0,80 de la Ion Ciprian	Samurcaș Cumpărat	Com. Ciurea jud. Iași	lei 20

Nr. crt.	Nr. inv. vechi	Data intrării	Localitatea de unde provine	Numele autorului	Titlul sau Subiectul	Descrierea
	13176	28 XI 1972	Com. Frătăuți jud. Suceava		Cămașă	Confectionată din 2 lați de pinză și 3 clinii care îi asigură lărgimea. Mineca din umăr cu pavă romboidală la subțioară. Este ornamentată cu broderie din bumbac roșu, verde, albastru. Guler înalt. La deschizătura pieptului, poale, la manșetele minceilor — ajur.
	5512	28 IX 1972	Sat Negrilești jud. Vrancea		Tipar de caș (a + b)	Păpușar de caș de formă dreptunghiulară. Este ornamentat prin crestare. Una din părți (a) prezintă un dreptunghi încadrat de un chenar cu zimți. În dreptunghi este înscris un cerc cu rozetă. În cele 4 colțuri este plasat câte un motiv „coarnele berbecului”. Cealaltă parte (b) are un dreptunghi încadrat de un chenar cu zimți, iar înăuntru două motive florale.

Materialul și tehnica	Dimensiunile	Starea	Modul de procurare (nr. act.)	Valoarea	Retragerea din registru-inventar (nr. act., data)	Observații
Pinză de in Țesut în 2 ițe Brodă cu bumbac	Lung. spate 85 cm Lung. mincă 41 cm Lățime 177 cm	Bună		100 lei		
Lemn de paltin	Lung.: 19,5 cm Lățime: 8,5 cm	Foarte bună		115 lei		

Fig. 1

cercetările viitoare, în acest domeniu, ale instituției noastre (fig. 1).

În problema conținutului etichetelor obiectelor achiziționate în jurul anului 1900, putem spune că el se reducea la câteva date sumare a fișei științifice de obiect pe care o avem în prezent. Completarea cu anumite date de specialitate a etichetelor a fost determinată de inexistența fișei științifice de obiect în acea vreme.

Același principiu este respectat și la înregistrarea obiectelor. Primul registru de inventar are consemnate numeroase observații științifice (două exemple :

la poziția de inventar 9472 este înscrisă mențiunea „un ștergar din care mai multe legate lasă sieriul în mormini” — Borșa-Maramureș, sau la poziția de inventar 187 — „cîrpă în cornuri pentru a tăia pîinea pe capul miresei” — Suceava).

I. Alpar-Paraschivescu (de la care ne-au rămas puține informații, poate și din cauza activității sale prea scurte), Ipolit Strîmbulescu (care a solicitat în nenumărate rânduri un post de desenator pentru scrierea de etichete, înregistrare de obiecte și desene după modele naturale de cusături și țesături naționale)², Al. Tzigara-Samurcaș, s-au izbit de nece-

sitatea respectării cu rigurozitate a regulilor și normelor de evidență și organizare.

Principiile folosite de dinșii în acest domeniu, sint într-o bună măsură, utilizate și astăzi, atit de Muzeul satului și de artă populară cit și de alte muzee cu același profil, din Capitală și din țară. Spre exemplificare, inaintășii noștri au sistematizat colecțiile de artă populară pe secții cuprinzind genuri și categorii, avind ca simboluri diferite litere, sistem menținut și astăzi în actuala organizare a colecțiilor. Diferențierile se referă la unele simboluri de genuri și categorii (ultima sintetizare fiind

face separat, pe colecții, fiecare poziție de inventar rezumind fișa științifică a obiectului respectiv. Totodată, înregistrarea este mult mai adecvată, completă, cuprinzind multe rubrici noi, indeosebi, cele care consemnează data documentar-științifică, unele fiind chiar foarte dezvoltate.

În concluzie, putem spune că modul de organizare și evidență conceput inițial a fost de mare folos, reprezentind punctul de pornire pentru constituirea actualului sistem. De asemenea, de neprețuit sint *Registrelle de inventar* din perioada 1906—1935—documente de mare valoare, surse abundente pen-

SISTEMATIZAREA VECHĂ

SISTEMATIZAREA ACTUALĂ

T	însemnează secția	textilă	T	port popular	
G	"	ceramică	t	textile de casă	
L	"	obiectelor de lemn	C	ceramică	
P	"	"		obiecte de lemn	
S	"	"	L	" " metal	
Co	"	"	" " os		
G	"	"		intră la colecția port popular	
O	"	"		" "colecțiile țări străine, artizanat	
F	"	"		" "colecția lemn	
M	"	"		R religioase, obiceiuri	
D	"	"		intră la colecția lemn	
Ca	"	"	F	fotografii	sint cuprinse în inventarul bibliotecii, clișotecii și fototecii
H	"	"	M	modele	
Gr	"	"			
			P	periodice	
				stampe, xilogravuri	
				diapozitive, clișee, filme	
				marfuri fotografice	

Fig. 2

mai concentrată), la lipsa unor genuri și categorii — *pictura populară* — la vechea sistematizare și — *obiectele din gips* — la noua sistematizare, așa cum reiese din tabelele alăturate (fig. 2).

Făcind o comparație între cele două moduri de organizare a colecțiilor de artă populară și etnografie — inițial și actual — se desprind anumite inexactități, precum și ideea necesității unei clasificări actuale mult mai riguroase din punct de vedere științific. Este adevărat că pe atunci exista un singur registru-inventar general în care erau înscrise atit obiectele etnografice și de artă populară, cit și albume, cărți, reviste etc. Astăzi, la Muzeul satului și de artă populară, înregistrarea obiectelor se

tru viitoare cercetări în domeniul etnografiei și artei populare, al alcătuirii colecțiilor, al donațiilor efectuate în decursul anilor, al centrelor meșteșugărești, al participării diferiților creatori populari la concursuri, expoziții în țară și străinătate etc.

NOTE

¹ Boris Zderciuc, Georgeta Stoica, *Evidența științifică a colecțiilor de muzeu, din experiența Muzeului satului, în „Muzeul satului” nr. 1, 1966; Tancred Bănățeanu, Cu privire la catalogul științific al colecțiilor etnografice, în „Revista muzeelor” nr. 2, 1967; Marcela Focșa, Metoda corelațiilor în evidența colecțiilor etnografice, „Revista muzeelor”, nr. 4/1968; Marcela Focșa, Gh. Nistoroia, Din nou cu privire la cataloagele științifice ale colecțiilor de artă populară „Revista muzeelor” nr. 4/1972; M. Pop, Valorificarea materialelor inedite din muzee și arhive în cercetările de etnografie și folclor (comunicare ținută la sesiunea Comitetului executiv al Soc. interne de etnografie și folclor), „Revista muzeelor” nr. 2/1966*

² Adresa din 16 aprilie 1904 către Ministerul Cultelor și Instrucțiunii.